

ОБЛІК І ОПОДАТКУВАННЯ

JEL Classification: M40; M41; H81

Сидоренко Роман, к.е.н., доцент
 Луцький національний технічний університет
<https://orcid.org/0000-0003-1346-6486>
r.sydorenko@lntu.edu.ua

Roman Sydorenko, Candidate of Economic Sciences, Associate Professor
 Lutsk National Technical University
<https://orcid.org/0000-0003-1346-6486>
r.sydorenko@lntu.edu.ua

Жураковська Ірина, к.е.н., доцент
 Луцький національний технічний університет
<https://orcid.org/0000-0001-9803-5874>
i.zhurakovska@lntu.edu.ua

Iryna Zhurakovska, Candidate of Economic Sciences, Associate Professor
 Lutsk National Technical University
<https://orcid.org/0000-0001-9803-5874>
i.zhurakovska@lntu.edu.ua

ОБЛІК ГРАНТІВ: ВПРОВАДЖЕННЯ ПРАВИЛ ОБЛІКУ ЗА МСФЗ У ВІТЧИЗНЯНУ ПРАКТИКУ

У статті узагальнено питання ефективної організації облікового процесу отримання та використання грантових коштів вітчизняними суб'єктами господарювання. Основною метою дослідження є вивчення вітчизняної практики обліку грантів у їх отримувачів та адаптація міжнародного досвіду для його всебічного впровадження в практику України. Актуальність дослідження полягає у тому, що наближення вітчизняної практики до закордонного досвіду сприятиме росту можливостей доступу вітчизняних суб'єктів господарювання до коштів закордонних донорів. В умовах діючого законодавства дуже часто виникають протиріччя: для закордонних грантодавців зрозумілим є облік за МСФЗ, контролюючі органи вимагають відповідність ПКУ, донори висувують власні вимоги до організації обліку. Дослідження здійснюється у такій логічній послідовності: аналіз існуючої нормативної бази по темі дослідження; виділення основних наявних проблем та розбіжностей з міжнародним досвідом; визначення напрямів вдосконалення та деталізації вітчизняного законодавства щодо організації облікового процесу грантової діяльності. У статті представлені результати аналізу вітчизняної та міжнародної практики щодо обліку та визнання доходами отриманих грантових надходжень. Дослідження підтверджує існування проблеми з різницею у підходах до відображення отриманих грантів у фінансовій звітності. Це призводить до того, що інвестори та інші зовнішні користувачі такої інформації не можуть приймати вірні управлінські рішення. Окремо слід відмітити наявність певних специфічних вимог закордонних грантодавців до порядку використання наданих ним коштів, що вимагає від грантоотримувача прийняття в деяких ситуаціях неоптимального з точки зору фінансів чи ефективності рішення, оскільки воно суперечить встановленим вимогам. Рекомендовано впровадження на рині організації систему відстеження грантів, в тому числі за допомогою бухгалтерського програмного забезпечення, з використанням наступних параметрів: джерело гранту, умови гранту, рух коштів (надходження і витрачання) по гранту. Результати дослідження можуть бути корисні для науковців та практиків, які працюють у напрямі оптимізації облікового процесу грантових коштів та відображення показників грантової діяльності у фінансовій звітності суб'єктів господарювання.

Ключові слова: грант, організація обліку, облік грантів, цільове фінансування, бюджетний грант.

GRANTS ACCOUNTING: INTRODUCING IFRS IN DOMESTIC PRACTICE

The article summarizes the issues of effective organization of the accounting process for obtaining and using grant funds by domestic business entities. The main purpose of the study is to study the domestic practice of accounting for grants and adapt international experience for its comprehensive implementation in the practice of Ukraine. The relevance of the study lies in the fact that the approximation of domestic practice to foreign experience will contribute to the growth of access opportunities for domestic economic entities to the funds of

foreign donors. Under the current legislation, contradictions very often arise: foreign donors understand accounting according to IFRS, regulatory authorities require compliance with the tax codex, donors put forward their own requirements for the organization of accounting. The study is carried out in the following logical sequence: analysis of the existing regulatory framework on the topic of study; highlighting the main existing problems and disagreements with international experience; determination of directions for improvement and specification of domestic legislation on the organization of the accounting process of grant activities. The article presents the results of the analysis of domestic and international practices for accounting and recognition of received grant receipts as income. The study confirms the existence of a problem with the difference in approaches to the recognition of received grants in financial statements. This leads to the fact that investors and other external users of such information cannot make correct management decisions. Separately, it should be noted that foreign grantors have specific requirements for the procedure for using the funds provided to them, which requires the grantee to make a non-optimal decision in terms of finance or efficiency in some situations, since it contradicts the established requirements. It is recommended to introduce a grant tracking system on the organization, including with the help of accounting software, using the following parameters: grant source, grant conditions, grant flow (income and expenditure). The results of the study can be useful for scientists and practitioners working towards optimizing the accounting process of grant funds and reflecting grant activity indicators in the financial statements of economic entities.

Key words: *grant, accounting organization, grant accounting, targeted funding, budget grant.*

Постановка проблеми у загальному вигляді та її зв'язок з важливими науковими та практичними завданнями. Набуття Україною статусу «кандидата на вступ до ЄС» надає ряд переваг перед «нестатусними» країнами. Однією з таких головних переваг є отримання більш широкого доступу до фінансової допомоги ЄС, яка надається у формі грантів, інвестицій та технічної допомоги. Перед українськими суб'єктами господарювання постають нові можливості та виклики. Першочерговим завданням облікової практики є організація обліку доходів та витрат, пов'язаних з грантами таким чином, щоб можна було виконувати свою місію та підтримувати чудові стосунки з донорами, зацікавленими сторонами, контролюючими органами та ін. І в цих умовах дуже часто виникають протиріччя: для закордонних грантодавців зрозумілим є облік за МСФЗ, контролюючі органи вимагають відповідність ПКУ, донори висувають власні вимоги до організації обліку.

Практичний досвід роботи вітчизняних бухгалтерів у таких великих грантових програмах як Програма територіального співробітництва «Білорусь-Україна», Програми транскордонного співробітництва «Польща-Білорусь-Україна» 2007-13 та 2014-20, програми Агенства США з міжнародного розвитку (USAID), гранти Вишеградського фонду, «Еразмус +», «Горизонт 2020» та в інших дозволив виділити основні проблеми з якими зіштовхуються фахівці на постійній основі. Це не тільки організація обліку коштів і їх використання, але й відображення грантів у фінансовій звітності, яка відіграє важливу роль у визнанні спроможності грантоотримувача реалізувати проект. Наближення вітчизняної практики до закордонного досвіду сприятиме росту можливостей доступу вітчизняних суб'єктів господарювання до коштів закордонних донорів.

Аналіз останніх досліджень і публікацій, у яких започатковано вирішення даної проблеми. Вивчення проблеми організації облікового процесу грантових коштів у даний час на займає вагомe місце у дослідженнях вітчизняних науковців. Дана проблематика описана у працях К.В. Безверхого (*Безверхий, 2014*), В.В. Войтко (*Войтко та ін., 2019*), І.Б. Садовської (*Садовська та ін., 2020*), Л.В. Чижевської (*Чижевська, 2020*) та інші. Крім того, варто відмітити вагомий внесок у дослідження питання оптимізації визнання доходів від отриманих грантів і закордонних дослідників К. Стадлера (*Стадлер і Нобс, 2018*), А. Монеа (*Монеа та ін., 2010*), П. Оппенхаймер (*Оппенхаймер, 2011*) та багато інших. В той же час постійні зміни, що відбуваються у світовій та національній економіках вимагають пошуку оптимізації існуючих та пошуку нових підходів до питання обліку грантів.

Цілі статті. Метою статті є дослідження вітчизняної практики обліку грантів у їх отримувачів та адаптація міжнародного досвіду для його всебічного впровадження в практику України.

Основний текст. Отримання грантів є одним із можливих шляхів вирішення проблем, які виникають перед суб'єктом господарювання у процесі своєї діяльності. В переважній більшості гранти виділяються неприбутковим організаціям, бюджетним закладам, місцевим громадам тощо на вирішення соціальних, культурних, наукових, екологічних та інших проблем пов'язаних з повсякденним життям населення громад на території яких буде реалізовуватись проект (використовуватимуться кошти гранту).

Європейська комісія у своєму комюніке від 18 травня 2022 року виділила 4 основних напрями надання коштів, серед яких претендентів на отримання грантів найбільш цікавить два наступних:

- відбудова інфраструктури України, сфери охорони здоров'я, освіти, зруйнованого житла, а також формування її енергетичної та цифрової стійкості у відповідності до європейських стандартів;

- підтримка відновлення української економіки та суспільства через підвищення її економічної конкурентоспроможності, збільшення обсягів зовнішньої торгівлі та стимулювання розвитку приватного сектору, а також забезпечення «зеленої» та цифрової трансформації економіки.

Суттєвою проблемою для суб'єктів господарювання, що будуть реалізовувати заходи по зазначеним напрямам грантової діяльності, є відсутність чіткого порядку отримання та обліку таких коштів (або активів).

Слід відмітити, що отримувати гранти можуть як бюджетні підприємства (що використовують План рахунків бюджетних організацій та іншу відповідну нормативну базу бюджетного сектору), так і звичайні суб'єкти господарювання (що працюють з Планом рахунків підприємств і організацій та зі своєю стандартною нормативною базою). Розглядаючи питання організації обліку грантових коштів перш за все слід звернути увагу на тлумачення терміну «грант» у вітчизняному законодавстві. У таблиці 1 наведено дефініції даного поняття, які є у чинних українських нормативних актах.

Таблиця 1

Визначення терміну «грант» у вітчизняному законодавстві

№ з/п	Нормативний акт	Визначення
1	Закон України «Про державну підтримку книговидавничої справи в Україні»	«грант – грошові кошти (фінансові ресурси), що надаються на безоплатній, безпроцентній і безповоротній основі суб'єктам господарювання та фізичним особам за результатами конкурсного відбору, для реалізації програм, проектів, заходів, а також для інституційної підтримки суб'єктів видавничої справи незалежно від форми власності»
3	Закон України «Про наукову і науково-технічну діяльність» № 848-VIII від 26.11.2015р.	«грант – фінансові чи інші ресурси, надані на безоплатній і безповоротній основі державою, юридичними, фізичними особами, у тому числі іноземними, та (або) міжнародними організаціями для розвитку матеріально технічної бази для провадження наукової і науково-технічної діяльності, проведення конкретних фундаментальних та (або) прикладних наукових досліджень, науково-технічних (експериментальних) розробок, зокрема на оплату праці наукових (науково-педагогічних) працівників у рамках їх виконання, за напрямами і на умовах, визначених надавачами гранту»
4	Податковий кодекс України № 2755-VI від 2.12.2010р.	«бюджетний грант – цільова допомога у вигляді коштів або майна, що надаються на безоплатній і безповоротній основі за рахунок коштів державного та/або місцевих бюджетів, міжнародної технічної допомоги для реалізації проекту або програми у сферах культури, туризму та у секторі креативних індустрій, спорту та інших гуманітарних сферах у порядку, встановленому законом»
5	Порядок залучення, використання та моніторингу міжнародної технічної допомоги	«грантова угода – угода між партнером з розвитку або виконавцем та реципієнтом про передачу фінансових ресурсів (грантів) у національній чи іноземній валюті в рамках проекту (програми)»

Для потреб податкового обліку використовується тлумачення наведене в ПКУ. В національній нормативній базі, що стосується бухгалтерського обліку, термін «грант» не використовується. Науковці та практики тотожним до нього поняттям вважають «цільове фінансування», яке використовується в НП(С)БО 15 «Дохід» та Інструкції № 291.

У відповідності до НП(С)БО 15 «цільове фінансування не визнається доходом доти, поки не існує підтвердження того, що воно буде отримане та підприємство виконає умови щодо такого фінансування» і воно «визнається доходом протягом тих періодів, в яких були зазначені витрати, пов'язані з виконанням умов цільового фінансування». Кошти цільового фінансування і цільових надходжень можуть надходити як субсидії, асигнування з бюджету та позабюджетних фондів, цільові внески юридичних та фізичних осіб тощо. Аналітичний облік таких коштів та їх використання проводиться за їх призначенням та джерелами надходжень.

В міжнародній практиці визнання в обліку і звітності грантів здійснює МСБО 20 «Облік державних грантів і розкриття інформації про державну допомогу», тлумачення ПКТ-10 «Державна допомога: відсутність конкретного зв'язку з операційною діяльністю». МСФЗ та МСБО дають визначення державним грантам як «передачі ресурсів суб'єктові господарювання в обмін на минуле або майбутнє дотримання певних умов, які пов'язані з операційною діяльністю суб'єкта господарювання». Державні гранти поділяються на «гранти, пов'язані з активами» та «гранти, пов'язані з доходом». Гранти, пов'язані з активами, надаються за умови якщо суб'єкт господарювання придбає, збудує або отримає іншим чином довгостроковий актив. До грантів, пов'язаних з доходом, відносяться всі державні гранти, які не є грантами, пов'язаними з активами. Відмінності державних грантів від державної допомоги за МСФЗ наведено на рис.1.

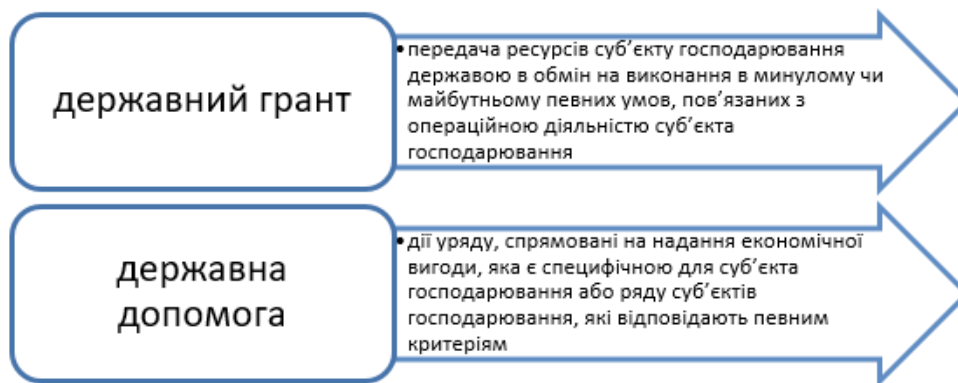

Рис. 1 – Державні гранти та державна допомога

Такий підхід щодо поділу та обліку грантів застосовують і у вітчизняній практиці. Якщо суб'єкт господарювання отримує цільове фінансування для здійснення капітальних інвестицій, то воно визнається доходом протягом періоду корисного використання об'єкту пропорційно нарахованій сумі амортизації даного активу. Якщо ж грант видається на відшкодування витрат то його облік залежить від того чи витрати вже понесені, чи вони ще мають бути понесені. Якщо відбувається компенсація вже понесених збитків, то грант визнається у складі доходу одночасно з визнанням дебіторської заборгованості (відбувається це у періоду в якому цільове фінансування було отримано). При фінансуванні майбутніх витрат гранти визнаються доходами протягом тих періодів у яких були понесені та визнані витрати, що пов'язані з таким грантом.

Відмінності у підходах до обліку та подання інформації про державні гранти за НП(С)БО та МСФЗ наведено у табл.2. Слід відмітити, що ці відмінності існують протягом тривалого терміну.

Таблиця 2

Відмінності в обліку та відображенні у звітності державних грантів за МСФЗ та НП(С)БО

Складова стандарту	НП(С)БО	МСФЗ
Терміни	Ключовий термін «цільове фінансування», «державна допомога»	Ключовий термін «державний грант»
Класифікація	– кошти, вивільнені від оподаткування; – кошти з бюджету та державних цільових фондів; – благодійна допомога; – інші кошти цільового фінансування та цільових надходжень	- гранти, пов'язані з активами; - гранти, пов'язані з доходом; - умовно-безповоротні позики
Державні позики за ставками нижче ринкових	Не розглядається	Прибуток, отриманий як різниця між ринковою та встановленою ставкою, визнається як державна субсидія
Підходи до порядку обліку державних грантів	3 позиції доходу	Описано два підходи: - з позиції капіталу; - з позиції доходу.
гранти, пов'язані з активами	Відображається в пасиві балансу і зменшуються шляхом визнання доходів протягом періоду корисного використання об'єкту пропорційно нарахованій сумі амортизації даного активу	Відображаються у звіті про фінансовий стан: 1) як доходи майбутніх періодів. Надалі його визнають доходом пропорційно до суми нарахованої амортизації. 2) при обчисленні балансової вартості активу грант вираховують. Грант визнається у прибутку або збитку протягом строку експлуатації активу, що амортизується, як зменшення амортизаційних витрат (§ 24-27 МСБО 20)
гранти, пов'язані з доходом	НП(С)БО не дає визначення таких грантів	Гранти, пов'язані з доходом відображають у звіті про сукупні доходи окремо або під загальним заголовком (наприклад, «Інші доходи»). Альтернативним підходом вважається їх вирахування під час відображення пов'язаних із ними витрат (§ 29-31 МСБО 20)
Повернення державних грантів	Не розглядається	Відображається як зміна бухгалтерської оцінки (перспективно) згідно з МСБО 8 «Облікові політики, зміни в облікових оцінках та помилки»

МСФЗ містять спеціальні вимоги до бухгалтерського обліку щодо державної допомоги у формі державного гранту. Таким чином, компанії повинні ретельно продумати різницю між державними грантами та іншими формами допомоги і розписати правила обліку в обліковій політиці.

Державні гранти існують у багатьох формах, тому існує багато варіантів їх обліку і відображення у звітності за МСФЗ. Оцінка та представлення державних грантів залежить від характеру гранту та облікової політики компанії. Можливі варіанти визнання в обліку грантів відповідно МСФЗ наведено в табл. 3. Окрім визнання грантів, важливим аспектом є організація обліку руху коштів, пов'язаних з його реалізацією. Важливим аспектом є не лише правильне документальне підтвердження (видаткові накладні, акти виконаних робіт, договори, платіжні доручення тощо), а й визнання витрат «доцільними та необхідними» зі сторони грантодавця.

Таблиця 3

Варіанти облікової політики для різних типів грантів

Грант	Приклад	Визнання в обліку
У формі немонетарних активів	Право на земельні ділянки для зелених проєктів	Ці активи оцінюються за номінальною чи справедливою вартістю
Грант пов'язаний з активами	Грант на придбання нової екологічної техніки	Відображається як доходи майбутніх періодів, що підлягають амортизації протягом терміну корисного використання активу
Грант пов'язаний з доходом	Пільгова ставка кредиту	У складі інших доходів

Перед початком реалізації проєкту (отримання грантових коштів) грантоотримувач складає та подає на затвердження донору бюджет з зазначенням всіх статей витрат, що планується понести. Дані витрати підлягають максимальній деталізації із зазначенням запланованих значень не лише у вартісних вимірниках, а й у кількісних: чого, скільки і за якою ціною буде придбано. Грантодавець затвердить лише ті понесені витрати і лише у тих розмірах, що були зазначені у бюджеті. Всі інші витрати повинні покриватись за рахунок суб'єкта господарювання, який реалізовуватиме проєкт. Тому визнання гранту в обліку залежить від правильності бюджету і його дотримання в процесі реалізації проєкту. Необхідно враховувати дві речі:

1. Чи є якісь умови, додані до гранту.
2. Під якою статтею надходжень потрібно зафіксувати кошти гранту. Так як грант можна отримати, для покриття поточних витрат благодійної організації, придбання товарів чи обладнання або реалізації певного проєкту (рис.2).

Рис. 2 – Визнання гранту в обліку

Доцільно відстежувати витрати грантів протягом року, щоб знати, скільки залишилося невитрачених коштів наприкінці фінансового року. Якщо умова «використання або повернення» відсутня, гроші гранту мають бути безпосередньо записані як дохід (дохід).

Л.В. Чижевська (*Чижевська, 2020*), при аналізі процесу організації обліку грантів, також зазначає, що суттєвою проблемою в даній ділянці обліку є виникнення випадків повернення гранту при недотриманні встановлених умов і виникнення при цьому курсових різниць. Не зрозуміло як у цій ситуації має діяти грантоотримувач: зменшувати заборгованість чи сторнувати витрати. Роз'яснень від контролюючих органів щодо облікового оформлення таких ситуацій немає.

Доволі часто проблеми, які виникають у вітчизняних грантоотримувачів при організації облікового процесу грантових коштів, формуються не з-за недосконалості українського законодавства щодо цього питання, а через ряд вимог, які ставлять грантодавці до порядку використання їх коштів. Так, І.Б. Садовська (*Садовська та ін., 2020*) виділяє 4 основні «податкові та бухгалтерські колізії» при використанні грантових коштів:

1) неприйнятність податку на додану вартість, що провокує бенефіціарів на пошук альтернативних варіантів закупівлі послуг і товарів для потреб реалізації проекту, що не завжди є прозорим в частині системи оподаткування і вибору конкурентного постачальника;

2) невідповідність винагороди управлінському персоналу проекту середній заробітній платі відповідної установи, яка реалізовує проект, що призводить до вимушеного проявлення креативного мислення відповідними обліковими фахівцями з ціллю компромісного вирішення проблеми, не порушуючи при цьому чинне податкове і соціальне законодавство;

3) обмеження для державних службовців, які є безпосередньо чи опосередковано причетними до реалізації проекту, в частині витрат на відрядження, зокрема, добових і на проживання;

4) розбіжності в правилах закупівлі послуг і товарів, які провокують управлінський персонал використовувати різні документи для контролюючих органів Спільного технічного секретаріату ЄС та національного законодавства України.

Розбіжності, що існують між вітчизняним та міжнародним законодавством, спонукають до ускладнення облікового процесу грантів. Здійснюючи обліковий процес необхідно враховувати вимоги обох законодавств і не допускати порушень. В деяких ситуаціях це викликати прийняття не оптимальних рішень, щодо використання коштів гранту, але це буде необхідно робити задля уникнення порушень існуючих норм.

Враховуючи рух України до вступу в ЄС слід зазначити, що найбільш оптимальними кроками було б приведення вимог національного законодавства, щодо організації облікового процесу до грантів, до європейського, а саме положень МСБО 20.

Аналізуючи норми даного стандарту щодо відповідності його положень сучасним вимогам обліку державних грантів К. Стадлер та К. Нобс (*Стадлер і Нобс, 2018*) зазначають, що існуючі з 1982 роки два варіанти обліку грантів, що пропонуються МСБО 20, морально застаріли. Існує ще окремий варіант обліку визнання грантів (негайне визнання доходом при отриманні), який дозволений використовувати для біологічних активів (МСБО 41 «Сільське господарство») та для фірм, які не котируються на біржі (міжнародний стандарт фінансової звітності для малого та середнього підприємництва). Автори також зазначають, що вимоги МСБО 20 щодо розкриття інформації про гранти у звітності є розпливчастими. Це призводить до того, що аналітики та інвестори не можуть, на основі такої звітності, сформулювати кваліфіковану думку щодо перспектив та можливостей фірми у майбутньому. Окрім того, існують значні національні відмінності

у формування фінансової звітності, що не дає змогу здійснити порівняння показників діяльності суб'єктів господарювання у різних країнах.

Висновки. Таким чином, приходимо до висновку, що задля активізації та стимулювання участі вітчизняних суб'єктів господарювання у грантовій діяльності необхідне здійснення оптимізації існуючої вітчизняної нормативної бази. Дана оптимізація повинна здійснюватись відразу за кількома напрямками, тому що лише комплексний підхід до вирішення даної проблеми дасть змогу збільшити обсяги отриманих грантів та підвищити ефективність їх використання. Основними напрямками щодо вдосконалення облікового процесу отримання та використання грантів є:

- 1) приведення до спільного знаменника чинних вимог вітчизняного та міжнародного законодавства;
- 2) створення єдиного нормативного акту (методичних рекомендацій) щодо питань організації облікового процесу грантів, який би передбачав впровадження на рині організації системи відстеження грантів в тому числі за допомогою бухгалтерського програмного забезпечення, наступних параметрів: джерело гранту, умови гранту, рух коштів (надходження і витрачання) по гранту.
- 3) деталізація існуючих положень законодавства з описом вирішення суперечливих чи раніше не регламентованих складових грантового процесу;
- 4) формування нормативного стандарту відображення показників грантової діяльності у звітності суб'єктів господарювання задля можливості порівняння зовнішніми користувачами інформації.

Авторські внески:

Концептуалізація: Сидоренко Роман, Жураковська Ірина

Зберігання даних: Сидоренко Роман, Жураковська Ірина

Формальний аналіз: Сидоренко Роман, Жураковська Ірина

Придбання фінансування: Сидоренко Роман, Жураковська Ірина

Розслідування: Сидоренко Роман, Жураковська Ірина

Методика: Сидоренко Роман, Жураковська Ірина

Адміністрація проекту: Сидоренко Роман, Жураковська Ірина

Ресурси: Сидоренко Роман, Жураковська Ірина

Нагляд: Сидоренко Роман, Жураковська Ірина

Підтвердження: Сидоренко Роман, Жураковська Ірина

Візуалізація: Сидоренко Роман, Жураковська Ірина

Написання: Сидоренко Роман, Жураковська Ірина

Список бібліографічного опису

1. Monea, A., Monea, M., Cotlet, B., & Răvaş, B. (2010). Some aspects regarding accounting for government grants. *Agricultural Management/Lucrari Stiintifice Seria I, Management Agricol*, 12(3).
2. Oppenheimer, P. H. (2011). Legal and accounting issues of manipulating the timing of stock option grants. *Journal of Financial Crime*. Vol. 18 No. 1, pp. 63-75.
3. Stadler C., Nobes C. (2018). Accounting for government grants: Standard-setting and accounting choice. *Journal of Accounting and Public Policy*. Volume 37. Issue 2. pp. 113-129.
4. Безверхий К.В. (2014). Особливості бухгалтерського обліку за національними та міжнародними стандартами: порівняльний аспект. *Облік і фінанси*. № 2, С. 8-13.
5. Войтко, В. В., Кудіна, О. М., & Серікова, Т. М. (2019). Проблеми обліково-аналітичного забезпечення грантів як альтернативних джерел фінансування підприємств. *Вісник Національного технічного університету "ХПІ". Економічні науки*. № 23. С. 82-85.
6. Закон України «Про державну підтримку книговидавничої справи в Україні» від 6.03.2003р. № 601-IV. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/601-15#Text> (дата звернення: 15.07.2022).
7. Закон України «Про культуру» від 14.12.2010р. № 2778-VI/ URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2778-17#Text> (дата звернення: 15.07.2022).
8. Закон України «Про наукову і науково-технічну діяльність» від 26.11.2015р. № 848-VIII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/848-19#Text> (дата звернення: 15.07.2022).

9. Інструкція про застосування Плану рахунків бухгалтерського обліку активів, капіталу, зобов'язань і господарських операцій підприємств і організацій затверджено Наказом Міністерства фінансів України від 30.11.1999р. № 291. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0893-99#Text> (дата звернення: 15.07.2022).
10. Міжнародний стандарт бухгалтерського обліку 20 «Облік державних грантів і розкриття інформації про державну допомогу». URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/929_041#Text (дата звернення: 15.07.2022).
11. Національне положення (стандарт) бухгалтерського обліку 15 «Дохід» затверджено Наказом Міністерства фінансів України від 29.11.1999р. № 290. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0860-99#Text> (дата звернення: 15.07.2022).
12. Податковий кодекс України від 2.12.2010р. № 2755-VI. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2755-17#Text> (дата звернення: 15.07.2022).
13. Порядок залучення, використання та моніторингу міжнародної технічної допомоги затверджено Постановою Кабінету Міністрів України від 15.02.2002р. № 153. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/153-2002-%D0%BF#Text> (дата звернення: 15.07.2022).
14. Садовська І.Б., Бабіч І.І., Нагірська К.С. (2020). Бухгалтерські і податкові колізії при використанні грантових коштів. *Тези II Міжнародної науково-практичної інтернет-конференції "Сучасний стан та перспективи розвитку обліку, аналізу, аудиту, звітності і оподаткування в умовах євроінтеграції"*. ДВНЗ "Ужгородський національний університет" 16 квітня 2020р. С. 82-85.
15. Чижевська Л.В. (2020). Між МСФЗ і П(С)БО: об'єкти фінансового обліку, облік яких потребує додаткових роз'яснень. *Матеріали VI Міжнародної науково-практичної конференції «Стан і перспективи розвитку обліково-інформаційної системи в Україні»*. 22 травня 2020р. Том 1. Тернопіль: ТНЕУ, 2020. С. 113-114.

References:

1. Monea, A., Monea, M., Coteleş, B., & Răvaş, B. (2010). Some aspects regarding accounting for government grants. *Agricultural Management/Lucrari Stiintifice Seria I, Management Agricol*, 12(3).
2. Oppenheimer, P. H. (2011). Legal and accounting issues of manipulating the timing of stock option grants. *Journal of Financial Crime*. Vol. 18 No. 1, pp. 63-75.
3. Stadler C., Nobes C. (2018). Accounting for government grants: Standard-setting and accounting choice. *Journal of Accounting and Public Policy*. Volume 37. Issue 2. pp. 113-129.
4. Bezverkyi K.V. (2014). Osoblyvosti bukhgalterskoho obliku za natsionalnymy ta mizhnarodnymy standartamy: porivnialnyi aspekt. *Oblik i finansy*. № 2, S. 8-13.
5. Voitko, V. V., Kudina, O. M., & Sierikova, T. M. (2019). Problemy oblikovo-analitychnoho zabezpechennia hrantiv yak alternatyvnykh dzherel finansuvannia pidpriemstv. *Visnyk Natsionalnoho tekhnichnoho universytetu "KhPI". Ekonomichni nauky*. № 23. S. 82-85.
6. Zakon Ukrainy «Pro derzhavnu pidtrymku knyhovydavnychoi spravy v Ukraini» vid 6.03.2003r. № 601-IV. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/601-15#Text> (data zvernennia: 15.07.2022).
7. Zakon Ukrainy «Pro kulturu» vid 14.12.2010r. № 2778-VI/ URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2778-17#Text> (data zvernennia: 15.07.2022).
8. Zakon Ukrainy «Pro naukovu i naukovo-tekhnicnu dialnist» vid 26.11.2015r. № 848-VIII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/848-19#Text> (data zvernennia: 15.07.2022).
9. Instruktisia pro zastosuvannia Planu rakhunkiv bukhgalterskoho obliku aktyviv, kapitalu, zoboviazan i hospodarskykh operatsii pidpriemstv i orhanizatsii zatverdzheno Nakazom Ministerstva finansiv Ukrainy vid 30.11.1999r. № 291. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0893-99#Text> (data zvernennia: 15.07.2022).
10. Mizhnarodnyi standart bukhgalterskoho obliku 20 «Oblik derzhavnykh hrantiv i rozkryttia informatsii pro derzhavnu dopomohu». URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/929_041#Text (data zvernennia: 15.07.2022).
11. Natsionalne polozhennia (standart) bukhgalterskoho obliku 15 «Dokhid» zatverdzheno Nakazom Ministerstva finansiv Ukrainy vid 29.11.1999r. № 290. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0860-99#Text> (data zvernennia: 15.07.2022).
12. Podatkovyi kodeks Ukrainy vid 2.12.2010r. № 2755-VI. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2755-17#Text> (data zvernennia: 15.07.2022).
13. Poriadok zaluchennia, vykorystannia ta monitorynha mizhnarodnoi tekhnichnoi dopomohy zatverdzheno Postanovoiu Kabinetu Ministriv Ukrainy vid 15.02.2002r. № 153. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/153-2002-%D0%BF#Text> (data zvernennia: 15.07.2022).
14. Sadovska I.B., Babich I.I., Nahirska K.Ie. (2020). Bukhgalterski i podatkovi kolizii pry vykorystanni hrantovykh koshtiv. *Tezy II Mizhnarodnoi naukovo-praktychnoi internet-konferentsii "Suchasnyi stan ta perspektyvy rozvytku obliku, analizu, audytu, zvitnosti i opodatкування v umovakh yevrointehratsii"*. DVNZ "Uzhhorodskiy natsionalnyi universytet" 16 kvitnia 2020r. S. 82-85.
15. Chyzhevska L.V. (2020). Mizh MSFZ i P(S)BO: obiekty finansovoho obliku, oblik yakykh potrebuie dodatkovykh roziasnen. *Materialy VI Mizhnarodnoi naukovo-praktychnoi konferentsii «Stan i perspektyvy rozvytku oblikovo-informatsiinoi systemy v Ukraini»*. 22 travnia 2020r. Tom 1. Ternopil: TNEU, 2020. S. 113-114.

Дата подання публікації: 03.09.2022р.